

družbama, ako to zatraže dotični biskupi ili redovnički poglavari. (Sr. Acta Ap. Sedis 1916., str. 180.)

2. Ista kongregacija objelodanjuje odredbu, kojom sv. Otac Papa Benedikto XV. uslišava molbu bavarskog kralja Ljudevita III. i kraljice Marije Terezije: I. Ut beata Dei Genitrix Virgo Maria praecipua apud Deum Bavarorum Patrona declaretur ab Apostolica Sede; II. Ut peculiare festum ipsius B. Mariae V. sub titulo Patronae Bavariae quotannis die decima-quarta marialis mensis maii, sub competenti ritu in universa Bavaria Officio proprio recolatur.

Prema tomu dozvolio je sv. Otac, da se u čitavoj Bavar-sknoj slavi posebna svetkovina bl. Djevice Marije kao zaštitnice Bavorske dne 14. svibnja sub ritu duplici 1. classis cum Octava servatis rubricis. (Sr. Acta Ap. Sedis 1916., str. 181. i sl.)

3. Ista je kongregacija izdala dne 28. veljače 1917. opće-niti dekret »Urbis et Orbis«, kojim određuje, da se dušni dan imade smatrati povlaštenim kao svetkovine prvoga reda u cjelokupnoj Crkvi, tako da vazda pada stalno na dan 2. studenoga. Jedino ako 2. studenoga padne na nedjelju, onda se mrtvi dan prenosi na 3. studenoga. Ovo vrijedi poglavito za one biskupije, koje dne 2. studenoga slave posebnu svetkovinu kao n. pr. u Trstu sv. Justa. Ondje se dušni dan obavljao vazda 3. studenoga, a kad je na 3. studenoga pala nedjelja, pre-našao se dušni dan na 4. studenoga. Odsele to ne može više biti, nego će se svetkovina partikularna morati prenijeti na sli-jedeći dan, a dušni će dan po cijelom svijetu vazda biti na 2. studenoga. (Vidi Acta Apostolicae Sedis 1917., str. 186.)

Recenzije.

Weber Simon: Sancti Irenaei Demonstratio Apostolicae Praedicationis — εις επιδειξιν του αποστολικου κηρυγματος. Ex armeno versio latina. Friburgi Brisgoviae MCMXVII. B. Herder typographus editor.

Pomenuto djelo slavnoga pisca i oca Crkve izgubilo se. Tek se znalo po svjedočanstvu historičara Euze-

bija, da je napisano. God. 1902. u armenskom časopisu „Ararat“ objelodanjena bi vijest, da je u srednjem vijeku još ovo djelo postojalo u Armenskoj literaturi. Nakon dvije godine našao je arhimandrit Kaparet Ter Mkrttschan samostana Etschmiadjin među knjigama crkve B. D. M. u Eriwanu i ovo djelo u armenskom prijevodu. Iza daljnje tri godine već je to Irenejevo djelo ugledalo svijetlo i u njemačkom prijevodu, a go-

dinu kasnije izašao je novi prijevod njemački točniji. Ovaj prijevod izradio je pisac Weber i dao se za tim na prijevod latinski. Trebalo je naime da ovo djelo bude pristupačno cijelom katoličkom svijetu, a u drugu ruku potreban je bio latinski prijevod jer njemački tvrdi i suhoparni jezik nije ni iz daleka bio vrstan, da ga u onoj razumljivoj formi prevede iz armenskoga jezika. Koliko je time za znanost dobiveno, suvišno je spominjati. Osobita je za to zasluga pomenutoga prevodioca i izdavača, što imademo ovo dragocjeno djelo eto pri ruci. Iz toga se naime djela dobivaju novi vidici za istraživanje povijesti dogmata; ono nam pruža znamenitih uputa u tumačenju sv. Pisma onoga vremena; ono nam divno osvjetljuje religiozni život i mišljenje onoga doba, kad je živio sv. Irenej; a napokon podaje nam i sliku o samom tom velikom biskupu staroga Liona. — Pisac je iza predgovora napisao odulji uvod — prolegomena — o samom tom djelu Sv. Ireneja, o armenskom izvorniku, i o vlastitostima i svrsi ovoga spisa. A za tim se navodi tekst. Pisac, sv. Irenej, spominje u uvodu povod, koji ga je potakao na pisanje. Samo djelo imade dva dijela: u prvom se govori o božanskoj ustanovi religije kršćanske, De religione divina institutione posita eiusque cum fide christiana concordia; a u drugom se dokazuje božanski ugled Krista spasitelja i obnovitelja religije. Divina auctoritas Christi mediatoris et religionis, restauratoris. Na koncu potiče pisac štioća, da po vjeri žive i da se kloni od bezbožnog i ludog krivo-vjerja. — Sadržaj je dakle skroz dogmatičan, prijevod klasičan, vanjska oprema, papir, slova, tisak, upravo sjajna. Preporučujem. *Dr. Pazman.*

Bartmann Dr. Bernhard: *Lehrbuch der Dogmatik*. Dritte vermehrte und verbesserte Auflage. Erster Band. Freiburg im Breisgau Herdersche Verlagsausgabe.

Pisac, profesor teologije u Paderbornu, napisao je ovo djelo za školu kao priručnik svojim slušateljima. Imajući to pred očima izdao je djelo svoje njemački. Tim je da-

kako ova knjiga u hrvatskim krajevima nepristupačna postala. Kao što dolikuje školskoj knjizi kratkoća, tako je i pisac ovo svoje djelo u prvom izdanju u jednu svesku strpao. Ali kod novog izdanja, koje je povećano, morao je djelo razdijeliti u dvije sveske. U prvoj ovoj svesci iza uvoda o pojmu dogme i dogmatike, o dogmatičnim principima spoznaje, o metodi i zadaći dogmatike, ter o pregledu historijskom ove znanosti, raspravlja pisac tri pitanja: o Bogu, o stvorenju, o otkupljenju. Ostalo gradivo o milosti, o crkvi, sakramentima, posljednjim stvarima raspravit će se u drugoj svesci. — Osim kratkoće hvale kritika i jasnoću pisca. Ova pohvala je to znamenitija, što pisac nije propustio ni jedne točke nauke, koja je s po-jedinim pitanjima u savezu, a da je barem ne spomene, i što se je obazreo i na najnoviju literaturu, koja je na svjetlo izašla poslije prvoga izdanja ovoga djela. Prednost i je ta, što se u knjizi razlikuje već vanjskim načinom — raznolikošću pismenâ — glavno od sporednoga, važnija točka od manje važne, ono što je teza od dokaznoga dijela, a ono opet od tumačenja i pojedinih opazaka. U tom pogledu olakoćen je čitatelju posao i on veseliji nastavlja započeto učenje. Uvaženi časopis rimski *Civiltà cattolica* pohvalio je i metodu pisca, koju slijedi u ovom djelu. Preporučujem. *Dr. J. Pazman.*

Faulhaber Dr. Michaël: *Das Schwert des Geistes*. Feldpredigten im Weltkrieg. Im Verbindung mit Bischof von Keppeler und Domprediger Donders herausgegeben. Freiburg im Breisgau Herdersche Verlagshandlung. U maloj 8. Str. XIV. + 525. Cijena broširana M 5.50, uzevano M 6.60.

Izdavač ovoga djela bio je biskup u Speiru, a sada je nakon smrti kard. nadb. Bettingera postao nadbiskupom u Münchenu, prijestolnici kraljevine Bavarske; i kao takav imade osim svoje redovne jurisdikcije i posebnu jurisdikciju nad cijelom vojskom bavarskom. Svjestan si ove svoje službe i znajući dobro, da vojni svećenik u prvom redu onaj u bojnoj liniji,